

29. september 2008

Supplerende samlenotat vedr. rådsmødet (ECOFIN) den 7. oktober 2008

Dagsordenspunkt 1: Forberedelse af Det Europæiske Råd den 15.-16. oktober 2008

Resumé

ECOFIN ventes at drøfte input til forberedelsen af Det europæiske Råd den 15.-16. oktober 2008, herunder særligt den økonomiske- og finansielle situation, den finansielle stabilitet og europæisk tilsyn, samt udviklingen i olie- og råvarepriser. ECOFIN ventes at drage råde- skonklusioner herom.

Baggrund

EU's stats- og regeringschefer ventes at drøfte en række økonomiske spørgsmål på Det Europæiske Råd (DER) den 15.-16. oktober 2008, herunder med særlig fokus på den økonomiske situation, finansielle markeder og tilsyn samt udviklingen i olie- og råvarepriser.

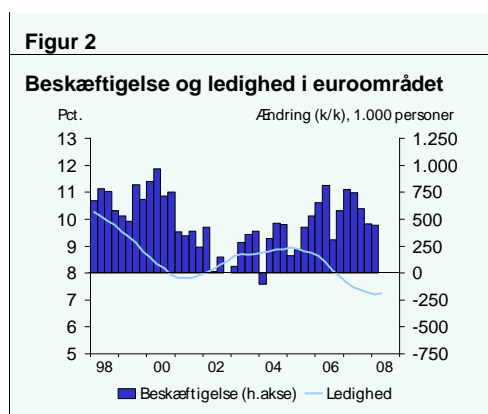
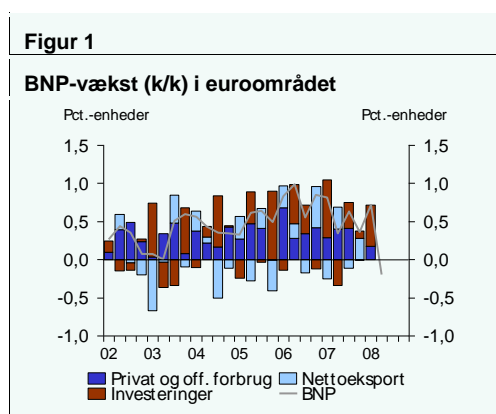
Den økonomiske situation og de finansielle markeder

Der er indtrådt en ret tydelig afdæmpning i aktiviteten i EU-landene. I euroområdet har væksten været aftagende siden starten af 2007, *jf. figur 1*. Den overraskende høje vækst i 1. kvartal 2008 (0,7 pct.) var påvirket af midlertidige faktorer blandt andet på grund af mildt vintervejr, mens væksten i 2. kvartal (-0,2 pct.) til en vis grad regnes for en korrektion til 1. kvartal. Der er imidlertid en tydelig afdæmpning i aktiviteten, som afspejler en svækkelse af efterspørgselssiden blandt andet som følge af den finansielle uro, tilpasningen på boligmarkederne i en række lande, samt kraftige prisstigninger på energi og fødevarer. Stigende råvarepriser og højere kapitalomkostninger foranlediget af den finansielle uro rammer også udbudssiden og kan reducere det potentielle output.

Den afdæmpede vækst følger navnlig af lavere global vækst, apreciering af euroen, strammere finansieringsvilkår, højere oliepriser og vigende boligmarkeder i nogle lande. Modsat understøttes efterspørgslen af strukturforbedringer på arbejdsmarkedet, de automatiske stabilisatorer og en forventet normalisering af de finansielle markeder. Dertil kommer, at beskæftigelsen er steget, og ledigheden er kun steget marginalt efter at have nået et historisk lavt niveau i februar, *jf. figur 2*.

Den forventede svækkelse af væksten i den globale økonomi i 2008-09 er til dels et udtryk for en normalisering i forhold til perioden 2004-07, hvor den globale vækst var rekordhøj. Afkølingen har umiddelbart sit udspring i USA, hvor

svækkelsen på boligmarkedet og den finansielle turbulens trækker ned i væksten. De amerikanske myndigheder har reageret med kraftige lempelser af pengepolitikken, finansielle redningsaktioner og finanspolitiske lempelser, men samtidig er inflationen tiltaget markant og udsigterne for de offentlige finanser forværret betydeligt.

Vækstbilledet i de forskellige lande varierer. Væksten har været stærk navnlig i Tyskland, men også til dels i Frankrig. I løbet af første halvår 2008 er der imidlertid indtrådt en svækkelse i de to lande. I Italien har årsvæksten været aftagende siden starten af 2007, og ligger nu omkring 0 pct. I Spanien og Irland har væksten været høj de seneste år, men disse lande præges nu af en kraftig tilpasning på boligmarkedet.

Blandt andet som følge af de ustabile råvarepriser og den kraftige finansielle turbulens er der knyttet nogen usikkerhed til den videre udvikling i økonomien i euroområdet.

I forhold til majvurderingen er væksten for euroområdet i Økonomisk Redegørelse, august 2008, nedjusteret med 0,1 pct.-enhed i begge prognoseår til henholdsvis 1,6 pct. i 2008 og 1,4 pct. i 2009. OECD skønner i sin nye interimprognose en vækst i euroområdet i 2008 på 1,3 pct. (nedjustering fra 1,7 pct.) og Kommissionens seneste skøn er på 1,4 pct. (nedjustering fra 1,6).

De finansielle markeder er fortsat præget af stor usikkerhed. Interbankmarkedet fungerer fortsat ikke normalt og rentespændende på pengemarkederne mellem korte og lange løbetider er stadig høje. Adgangen til likviditet er fortsat stram for pengeinstitutter, trods centralbankernes indsats for at tilføre likviditet.

Udviklingen i olie- og råvarepriser

Det ventes, at drøftelsen om oliepriser, som samtidig sker i opfølgning på DER konklusionerne fra 19.-20. juni, vil dreje sig om 5 hovedemner: (i) bedre transparens på oliemarkeder, (ii) dialog med olieproducerende lande, (iii) styrke EIB's indsats ift. vedvarende energi og energieffektivisering, (iv) mulige tiltag ift. udsatte

grupper, herunder fordele og ulemper vedr. brug af moms- og afgiftsinstrumenter, og (v) mellemfristede initiativer til at fremme energieffektivitet.

Udviklingen i olieprisen

Det vurderes, at vedvarende kraftig efterspørgselsvækst i emerging economies som Kina og Indien og i Mellemøsten kombineret med langsom tilpasning i udbudskæden (eftersforskning, indvinding, olietransport og raffinering) er de primære faktorer bag prisstigningerne i den seneste årrække. Samtidig vurderes ikke, at være overbevisende argumenter eller støtte i data for at olieprisen er blevet drevet mærkbart højere end hvad der afspejler underliggende markedsforhold.

Faldet i olieprisen fra højdepunktet i juli 2008 skal ses i lyset af lavere efterspørgsel i Nordamerika og svagere konjunkturer i navnlig den industrialiserede verden.

Med baggrund i bl.a. fortsat kraftig underliggende efterspørgselsvækst i emerging economies skønnes, at olieprisen de kommende år fortsat vil ligge på et højt niveau.

Bedre transparens på oliemarkeder

Kommissionen anfører, at utilstrækkelig transparens og pålidelighed af data om bl.a. olielagre kan bidrage til volatilitet i olieprisen, og at det samtidig vil være i EU's interesse hvis prisdannelse på oliemarkederne i højere grad kunne inddrage information om situationen i EU. Kommissionen vil derfor fremsætte forslag om at øge frekvensen for data for kommercielle oliereserver i EU.

Dialog med olieproducerende lande

Dialog med olieproducerende lande kan styrkes med henblik på at søge bedre rammebetingelser for olieproduktion i disse lande, herunder ift. investeringer i og transparens om oliesektoren, og for at bidrage til EU's energiforsyningssikkerhed.

Samtidig kan dialog med større olieforbrugende lande intensiveres, herunder med henblik på at fremme forståelsen for at brændselssubsidier forvrider incitamentet til større energieffektivitet.

Styrkelse af EIB's indsats ift. vedvarende energi og energieffektivisering

Den Europæiske Investeringsbank (EIB) kan gennem sine finansielle instrumenter og långivning bidrage til fremme af vedvarende energi og energieffektivisering, og energiområdet er et af EIB's hovedområder. DER kan invitere EIB til at styrke sin involvering i udvikling af vedvarende energi og styrke sit fokus på energieffektivisering. EIB kan derved bidrage til at understøtte EU's overordnede klima- og energimål.

Mulige tiltag ift. udsatte grupper

En række medlemslande har gennemført eller overvejer tiltag til at afbøde virkningerne af højere oliepriser for udsatte grupper. De fleste af disse tiltag

fokuserer på støtte til udsatte husholdninger, ofte ved at forlænge eksisterende tiltag. Enkelte lande har implementeret tiltag til fordel for specifikke sektorer, f.eks. Frankrig og Portugal ift. fiskerisektoren og Spanien ift. transportsektoren.

Af DER konklusionerne fra 19.-20. juni fremgår, at der kan overvejes tiltag til at afbøde virkningen af højere olie- og gaspriser for udsatte befolkningsgrupper, men sådanne tiltag bør være kortsigtede og målrettede, samt at forvridende fiskale og andre tiltag bør undgå idet de hindrer den nødvendige tilpasning i økonomien.

Kommissionen anfører, at midlertidige tiltag i forhold til udsatte grupper bør fokusere på indkomstoverførsler til at afbøde realindkomstudhuling fra højere energipriser. Direkte overførsler er at foretrække frem for f.eks. benzinkuponer, der slører prissignalet fra højere energipriser og dæmper incitamentet til lavere forbrug.

Kommissionen vurderer, at landene indtil videre i store træk har respekteret principperne i Manchester-aftalen (om at undgå tiltag der hindrer den nødvendige tilpasning til højere oliepriser og undgå at tiltag i forhold til udsatte grupper har forvridende effekter). Der har dog været betydeligt pres for at bl.a. at sænke energiskatter eller afstå fra planlagte opreguleringer.

F.eks. er de belgiske afgifter blevet reguleret ned, mens Portugal har afstået fra planlagte forhøjelser og indeksering, og Storbritannien har udsat en indeksering af benzinafgifterne. Estland og Holland har omvendt gennemført forhøjelser af energiafgifter.

Det bemærkes, at højere energipriser ikke giver anledning til højere indirekte skatteindtægter (moms og punktafgifter), da højere udgifter til energi fortrænger andre forbrugsudgifter, og faldende olieforbrug trækker i retning af lavere afgiftsprovenu.

Mellemløst tiltag ift. energieffektivitet

Kommissionen finder, at et primært svar på de højere energipriser må være en tilpasning således at EU-landene øger effektiviteten i energianvendelsen. Herunder understreger de højere energipriser behovet for gennemførelse af EU's klima- og energipakke. Gennemførelse af pakken vil fremme en diversificering af EU's energiforsyning væk fra fossile brændsler og styrke energieffektiviteten.

Kommissionen anfører, at markedsbaserede instrumenter er afgørende for at sikre at større energieffektivitet opnås på den mest omkostningseffektive måde, samt at landene kan gøre større brug af skatteinstrumenter til at tilskynde energibesparelser.

Indhold

Den økonomiske situation og EMU@10

ECOFIN ventes at drage konklusioner vedrørende den økonomiske situation til brug ved forberedelsen af DER den 15.-16. oktober 2008. Rådskonklusionerne, som endnu ikke er kendt, ventes at tage udgangspunkt i en forventning om lavere årlig vækst i 2008 og 2009, som hovedsagligt afspejler den globale økonomiske afmatning, herunder især udviklingen i USA, højere råvare- og energipriser og strammere kreditvilkår.

ECOFIN ventes at fremhæve behovet for, at europæisk økonomisk politik fokuseres på initiativer, der kan øge konkurrencen og forbedre arbejdsmarkedernes funktion mhp. at styrke økonomiernes tilpasningsevne til økonomiske stød og forhindre accelererende inflation. Endvidere ventes konklusionerne bl.a. at indeholde følgende budskaber:

- Finanspolitisk tilbageholdenhed er nødvendig mhp. at sikre holdbarheden af de offentlige finanser og et effektivt samspil mellem pengepolitik og finanspolitik. Stabilitets- og Vækstpagten sikrer de bedste rammer for dette samtidig med at finanspolitikken kan fungere konjunkturstabiliserende. Der er ikke behov for justeringer af Stabilitets- og Vækstpagten, men denne bør fortsat implementeres fuldt ud.
- Strukture reformer er af afgørende betydning for den økonomiske tilpasning i medlemslandene og bør derfor prioriteres højt.
- Lønudviklingen i medlemslandene bør være i overensstemmelse med sikring af høj beskæftigelse og konkurrenceevne.
- I lyset af den finansielle turbulens bør EU fortsat søge at spille en proaktiv rolle i diverse internationale fora, herunder ved i højere grad at tale med én stemme.

I lyset af situationen på de finansielle markeder, ventes konklusionerne endvidere at lægge op til, at den Europæiske Investeringsbank (EIB) udvider sine udlånsfaciliteter til små og mellemstore virksomheder mhp. at forbedre disses finansieringsmuligheder.

ECOFIN ventes endvidere at nå til enighed om konklusioner relateret til den økonomiske og monetære union (ØMU'en), som foruden de ovenstående generelle budskaber, bl.a. ventes at fremhæve at:

- EU ikke er immun over for udviklingen i den globale økonomi, men at den økonomiske og monetære union har bidraget til øget robusthed over for negative økonomiske påvirkninger udefra;
- den økonomisk-politiske overvågning og koordinering blandt EU-landene fremadrettet bør udvides til også at omfatte eventuelle økonomiske ubalancer og medlemslandenes konkurrenceevne.

Finansiel stabilitet og europæisk tilsyn

ECOFIN ventes ligeledes at drage konklusioner vedrørende den finansielle stabilitet og finansielt tilsyn. Rådskonklusionerne ventes bl.a. at

- understrege vigtigheden af fuld implementering af ECOFIN's roadmap;
- understrege at transparensen om pengeinstitutters risici og vurdering heraf skal forbedres;
- bakke op om Kommissionens intention om at stille forslag, der skal forbedre risikostyring, tilsynsrammerne for grænseoverskridende finansielle institutter m.v.;
- understrege vigtigheden af velfungerende grænseoverskridende stabilitetsarrangementer;
- pointere at det er nødvendigt at overvåge og rette eventuelle procykliske effekter i den gældende regulering.

Med hensyn til tilsynsmæssig konvergens ventes ECOFIN at bakke op om en række initiativer til at styrke tilsynssamarbejdet, herunder stærkere involvering af EU-tilsynskomitéerne, forbedrede rammer for at træffe beslutninger i komitéerne og tilføjes af en EU-dimension i de nationale tilsyns mandater. Det er også muligt at ECOFIN vil give retningslinier for arbejdsdeling mellem hjemlands- og værtslandstilsyn.

Udviklingen i olie- og råvarepriser

Der foreligger endnu ikke udkast til rådskonklusioner. Det ventes, at rådskonklusionerne blandt andet vil indeholde følgende budskaber:

- at energipriserne de kommende år vil forblive på et højere niveau;
- at der derfor er brug for tilpasning i økonomierne til fortsat højere energipriser, samt at dette understreger behovet for gennemførelse af EU's klima- og energipakke;
- at EU vil arbejde for større transparens på oliemarkederne og herunder tage initiativ til frembringelse af bedre data for kommercielle olielagre i EU;
- at der er behov for fortsat dialog med olieproducerende lande;
- at EIB inviteres til at styrke sin involvering i udvikling af vedvarende energi og styrke sit fokus på energieffektivisering;
- at man fortsat skal undgå tiltag der hindrer en langsigtet tilpasning til højere energipriser, samt at de enkelte lande kan gennemføre tiltag til at afbøde virkningen af højere energipriser for udsatte grupper, men at sådanne tiltag bør være kortsigtede og målrettede

Det sidste punkt vil være på linje med DER konklusionerne fra 19.-20. juni og Manchester-aftalen.

Hjemmelsgrundlag

Ikke relevant.

Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har ikke udtalt sig.

Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Sagen vurderes ikke i sig selv at have konsekvenser for dansk ret.

Statsfinansielle konsekvenser

Sagen skønnes ikke i sig selv at have statsfinansielle konsekvenser.

Samfundsøkonomiske konsekvenser

Sagen skønnes ikke i sig selv at have samfundsøkonomiske konsekvenser.

Høring

Sagen har ikke været i ekstern høring.

Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen vedr. forberedelse af DER den 15.-16. oktober 2008 har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg. Sagen vedr. EMU@10 blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 30. maj 2008 forud for rådsmødet (ECOFIN) den 3. juni 2008. Sagen vedr. finansiel stabilitet blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 5. oktober 2007 forud for rådsmødet (ECOFIN) den 9. oktober 2007, den 29. februar 2008 forud for rådsmødet (ECOFIN) den 4. marts 2008, og senest til orientering forud for rådsmødet (ECOFIN) den 8. juli 2008. Sagen vedr. oliepriser blev forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering forud for rådsmødet (ECOFIN) den 8. juli 2008.

Holdning*Regeringens holdning*

Regeringen støtter de ovenfor skitserede mulige rådskonklusioner vedr. den økonomiske situation og EMU@10, den finansielle stabilitet og europæisk tilsyn samt udviklingen i olie- og råvarepriser.

Herunder er man fra dansk side enig i, at fortsat høje oliepriser understreger behovet for tilpasning. Denne tilpasning bør overordnet være markedsdrevet med udgangspunkt i de højere brugerpriser der følger af højere olie-, gas- og kulpriser.

Regeringen støtter Manchester-aftalen, ligesom regeringen støtter DER konklusionerne fra 19.-20. juni om at eventuelle tiltag for at afbøde konsekvenserne af højere energipriser for udsatte grupper bør være midlertidige og målret-

tede, samt at forvridende fiskale tiltag og tilsvarende bør undgå idet de hindrer den nødvendige tilpasning i økonomien.

Andre landes holdninger

Det ventes, at der vil være opbakning til rådskonklusioner med nævnte forventede indhold.